

Ido aka ná ntị yiri ibe ha — Nomba Nke Atọ

Ike Nke Ozi Amuma: Usoro Nnwale Na-eso Otu n'Otu nke Ndị Mmadụọzi nke Mkpughe

Jeff Pippenger
2023-08-08

Anyị mechiri isiokwu gara aga site n'ikowaputa na ndị mmụọ ozi atọ nile nke Mkpughe iri na anọ nwere ozi n'aka ha. A kowara mmụọ ozi nke abụọ na nke atọ dika ndị ji “akwukwo mpiakota” soro ha ka ha na ozi ha na-arịdata. Mmụọ ozi ọ bụla na-anochi anya otu ozi, ma mbata nke ozi ọ bụla na-ebute mmetuta. Mmụọ ozi mbụ bjarutere n'afọ 1798. E kpughere ozi ahụ, ma e nwekwara mmụba nke omuma banyere ikpe na-abia nso. Mmụba nke omuma ahụ mụrụ klaasi abụọ nke ndi na-efe ofufe. Mgbe mmụọ ozi nke abụọ bjarutere, e kpughere ozi nke odida ndi Protestant, e nwekwara mmụba nke omuma, ma mụọ klaasi abụọ. Mgbe ozi Mkpu Etiti Abali bjarutere n'Oktoba 22, 1844, e kpughere ya na nzuko ogige Exeter, e nwekwara mmụba nke omuma, ma mụọ klaasi abụọ nke umuagboghọ na-amaghị nwoke. Mgbe mmụọ ozi nke atọ bjarutere n'Oktoba 22, 1844, e kpughere ozi nke mmụọ ozi nke atọ na ihe nile ọ na-anochi anya ya, e nwekwara mmụba nke omuma, ma mụọ klaasi abụọ.

Àgwà ozo a puru ihu n'ime ndi mmụọ ozi metutara inye ike n'ozu ndi mmụọ ozi. E nyere ozi nke mmụọ ozi nke abụọ ike site n'ozu nke Mkpu Etiti Abali, di ka isiokwu gara aga gosiri, ma Mkpu Etiti Abali ahụ anochiteghi anya ya site n'otu mmụọ ozi naani ya; otutu ndi mmụọ ozi nochitere ya anya. Akuko ihe mere eme nke kwekorọ na mmụọ ozi nke abụọ na Mkpu Etiti Abali na-egosi na e nyere ozi mmụọ ozi nke abụọ ike mgbe Mkpu Etiti Abali sonyere ya. N'akwukwo ahukwa ka a gwara anyi:

“Ahuru m ndi mmụọ ozi ka ha na-eme ngwangwa gaa n'ihu ma laa azu n'elugwe. Ha na-aridata n'ụwa, ma ozokwa na-arigoro n'elugwe, na-akwadebe maka mmezu nke otu ihe omume di mkpa. Mgbe ahụ, ahuru m mmụọ ozi ozo di ike, e nyere ya iwu ka ọ ridata n'ụwa, ma jikota olu ya na nke mmụọ ozi nke atọ, ma nye ozi ya ike na idi ire. E nyekwara mmụọ ozi ahụ nnukwu ike na ebube, ma ka ọ na-aridata, e ji ebube ya mee ka ụwa nwee ihè. Ihè ahụ nke gara n'ihu ma sochikwaa n'azu mmụọ ozi a, biri ebe niile, ka ọ na-eti mkpu n'ike, n'oke olu, si, Babilon ukwu adaala, adaala, ma ọ ghoola ebe obibi nke ndi mmụọ ojoo, na ebe njide nke mmụọ ọ bụla ruru aru, na onu ulo nke nnunu ọ bụla na-adighi ocha ma burukwa nke a na-aso oyi. Ozi banyere odida Babilon, dika mmụọ ozi nke abụọ nyere ya, ka a na-enye ozo, tinyere mgbakwunye nke nruru aka ndi batara n'ime uka di iche iche kemgbe 1844. Oru nke mmụọ ozi a na-abia n'oge kwesiri ekwesi, ma sonyere n'oru ikpezuru ukwu nke ozi mmụọ ozi nke atọ, ka ọ na-abawanye buru nnukwu mkpu. A na-edokwa ndi Chineke n'ebe niile ka ha guzo n'oge onwunwa ahụ ha ga-ezute n'oge na-adighi anya. Ahuru m nnukwu ihè ka ọ dakwasiri ha, ha wee jikota n'ozu ahụ, ma n'enweghi ujo kwuputa ozi mmụọ ozi nke atọ n'ike di ukwu.”

“E zigara ndi mmụọ ozi ka ha nyere mmụọ ozi ahụ di ike nke si n'elugwe bia aka, m wee nu olu ndi yiri ka ha na-ada n'ebe niile, Sitenu n'ime ya puta, ndi m, ka unu ghara ibu ndi

na-ekkorita nmehie ya, ka unu wee ghara inara ihe n'ime ihe otiti ya; n'ihia na mmehie ya eruola elu ruo n'eluigwe, Chineke echetakwala ajo omume ya nile. Ozi a yiri ka o bu ihe agbakwunyere n'ozu nke ato ahụ, ma soro ya jikoo, dika mkpu etiti abali siri jikoo na ozu mmuo ozu nke abuo n'afọ 1844. Ebube Chineke dakwasiri ndi nsọ ahụ nwere ndidi, bu ndi na-eche nche, ha wee jiri enweghi ujo nye ido aka na nti ikpeazu ahụ di nsọ, na-ekwusa odida Babilon, ma na-akpoku ndi Chineke ka ha si n'ime ya puta; ka ha wee gbanahu ikpe ya ahụ di egwu.” Spiritual Gifts, volume 1, 193, 194.

Mkpu akwa etiti abali sonyeere mmuo-ozu nke abuo, ma mmuo-ozu nke Mkpughe iri na asato na-esonyekwa mmuo-ozu nke ato; ma mgbe o sonyere mmuo-ozu nke ato, o na-emeghari isonyere nke Mkpu akwa etiti abali na mmuo-ozu nke abuo na mmalite nke Adventism. Dabere n'ebe ndi ama abuo no, ya bu, mmuo-ozu nke abuo na nke ato, ozu mmuo-ozu o bu na nwere ozu nke abuo na-enye ya ike. Ndi ama abuo a na-akuzi na mgbe ozu mmuo-ozu nke mbu bjarutere n'akuko ihe mere eme, aghaghi idiri oge ga-abia mgbe nke ahụ gasiri ebe ozu ahụ ga-enweta ike site n'ozu nke abuo. Nke a bukwa eziokwu, n'ezikwu, banyere mmuo-ozu nke mbu. N'akuku mbu nke ogologo amaokwu ahụ anyi ka deputara, Sister White na-akowaputa otu agwa ndi ahụ nye mmuo-ozu nke mbu di ka Jon si enye mmuo-ozu nke Mkpughe iri na asato, mgbe o na-ekwu, “A gwara m na ozu ya bu ime ka uwa na-enwu site n'ebube ya, ma doo mmadu aka na nti banyere iwe Chineke na-abia.” O doro anya n'amaokwu ahụ na o na-ezo aka n'ebe mmuo-ozu nke mbu no.

Ozi mbu ahụ rutere n'afọ 1798, ma emesia e nyere ya ike n'Ogost 11, 1840, mgbe ochichi kachasi elu nke Ottoman kwusiri. N'oge ahụ, mmuo-ozu di ike nke Mkpughe isi nke iri siri n'eluigwe gbadata, tinye otu ukwu n'elu ala, tinye nke ozo n'elu oké osimiri. O na-anochi anya inye ike nye ozu mbu ahụ, ma nke a bu ihe na-amata oru nke mmuo-ozu mbu ahụ di ka otu oru ahụ nke mmuo-ozu nke Mkpughe isi nke iri na asato. E kpebiri ka ha abuo mee ka uwa mune site n'ebube ha, ma mmuo-ozu nke Mkpughe isi nke iri na asato na-ejikota na mmuo-ozu nke ato, dika Mkpu Etiti Abali sonyere na mmuo-ozu nke abuo, nakwa dika mmuo-ozu ahụ nke gbadara n'ime Mkpughe isi nke iri sonyere na mmuo-ozu mbu.

Ya mere, mgbe mmuo-ozu mbu bjarutere, e meghere ozu e mechiri emechi nke mutara klaasi abuo nke ndi na-efe ofufe. Mgbe ozu mmuo-ozu mbu ahụ nwetara ike site n'aka mmuo-ozu nke Mkpughe iri, o nwere n'aka ya obere akwukwo nke o nyere Jon iwu ka o rie, si otu a na-egosi na o wetara ozu, meghere ya, ma o mutara klaasi abuo nke ndi na-efe ofufe. Mgbe mmuo-ozu nke abuo, Mkpu Etiti Abali, na mmuo-ozu nke ato bjarutere, e nwere ozu e meghere nke nwalere ma muta klaasi abuo nke ndi na-efe ofufe.

Akuku Akwukwo Nso anyi na-atule na-emesi ike, site n'itunyere akuko ihe mere eme nke Kraist na akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, na usoro ule nke sochiri onwe ya nke mere n'akuko ihe mere eme ndi Millerite mere kwa n'ubochi Kraist, nke bu njedebe nke Izrel oge ochie. O buru na usoro ule nke sochiri onwe ya mere na mmalite nke Izrel ime mmuo na na njedebe nke Izrel oge ochie, mgbe ahụ a ga-enwewa usoro ule nke sochiri onwe ya na njedebe nke Izrel ime mmuo, dika o di na mmalite nke Izrel oge ochie.

N'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, nke a ga-anochi anya imeghe akara ise nke nwalere ma muputa otu abuo nke ndi na-efe ofufe site n'afọ 1798 ruo Oktoba 22, 1844. Akuku Akwukwo Nso

a na-akuzi nke oma na o buru na i daa n'ule otu, i gaghi agafe ule nke na-esote, n'ihu na obuna i gaghi anwa ya. O dikwa doo anya na n'oge Kraist, usoro ule a na-eru ogwugwu ya mgbe ndi mbu a hooro, bu ndi nke ogbugba ndu ahụ, no n'ochichiri zuru ezu gbasara atumatu nzoputa. Daniel na Jon na-anochi anya ndi na-ege olu nke di n'azu ha nti, ya bu, ndi gafere n'usoro ule na-aga n'ihu nke choro nyocha nke onye n'otu n'otu banyere eziokwu oheru o bua e meghere akara ya.

Akwukwo Daniel na Mkpughe bu otu akwukwo, Daniel na Jonkwa bu ndi ama abuo nke otu akwukwo ahụ. Otu ama bu mmalite nke akwukwo ahụ, nke ozokwa bu njedebe nke akwukwo ahụ. Ndi ama abuo ahụ tara ahuhu onwu na mbilite n'onwu n'uzo ihe nnochianya; otu eze Medo-Peshia kpagburu, (na-anochi anya United States), nke ozokwa Rom kpagburu, (na-anochi anya ochichi ndi popu). A na-akpagbu Jon n'ihu na o bu onye na-edebe ubochi izu ike, n'otu n'obi na Daniel onye e kpagburu n'ihu na o juru igbanwe omume ofufe ya. Ha onu na-anochi anya ndi ahụ no na njedebe nke uwa, ndi a na-akpagbu n'ihu na ha juru inakwere ofufe ubochi Sonde n'onodu ubochi izu ike nke ubochi nke asaa.

Ndi mmadu Daniel na Jon nochiri anya ha bu maobu ga-abu ndi a kara akara, n'ihu na mgbe a tubara Daniel n'olulu odum n'ihu na o nupuru isi n'"iwu" eze, eze ahụ kara nkume ahụ akara, ka ebumnuche ahụ ghara igbanwe. E kara Daniel akara ruo mgbe ebighi ebi, n'ihu na iwu eze ahụ, nakwa ikike nke akara ya, apughi igbanwe, dika iwu ndi Midia na Peasia si di. E tinyere akara eze ahụ n'elu nkume, e mechikwara uzo ahụ. A na-emechi uzo ahụ n'oge iwu ubochi Sonde, o dighikwa mmadu puru imeghe uzo ahụ, dika e mechiri uzo ahụ n'ubochi Oktoba 22, 1844. Nke a bu naani ihe atu di mfe nke idi mkpa o di itule o bughi naani ihe omume amuma ndi e deputara n'amuma, kamakwa idi mkpa o di itinye onodu ndi gbara onye amuma gburugburu n'oru mgbe a na-egosi ya n'ime akuko ahụ.

Ma nke a bukwa ihe atu nke ike di n'itule mmalite (akwukwo Daniel) na ogwugwu (akwukwo Mkpughe) onu dika ndi akaebe abuo nke otu amuma ahụ, n'ihu na ndi akaebe abuo bu ihe a choro iji guzosie eziokwu nke Akwukwo Nso ike. Ihe omume ndi e buru n'amuma na ihe atu nke omume ndi amuma n'ihe metutara amuma ahụ bukwa mmuo nso kpaliri ha abuo.

E nyere Akwukwo Nso nile site n'mmo nso nke Chineke, o bakwara uru maka ozizi, maka ido aka na nti, maka mmezi, maka ikuzi n'ezi omume: Ka mmadu nke Chineke wee zuo oke, buru onye e dobere nke oma ruo n'oru oma nile. 2 Timoti 3:16, 17.

O buru na ihe ndi e buru amuma ha n'ime Bible na-egosi ogwugwu uwa, mgbe ahụ ihe atu nke onye amuma na gburugburu ya mgbe o na-anata ma na-agba ama banyere amuma ahụ bukwa ihe atu nke ogwugwu uwa. Ya mere, mgbe e ji amuma kowaa gburugburu na oru onye amuma—onye amuma ahụ bu ihe atu nke ndi Chineke n'oge ogwugwu uwa. N'itukwasighota ahụ n'onodu ya, mgbe anyi jikotara akara amuma Ilaija nke Malakai na akara nke Mkpughe iri na ano na iri na asato, ha niile na-agba ama banyere akuko ihe mere eme nke ozi ido aka na nti ikpeazu—ma ama ha bu nke akuko abuo.

Ozi ahụ nwere ihe omume ndi e buru amuma banyere ha nke di n'èzi ndi nke Chineke, ama nke abukwa nwere ahumahụ onye amuma ka o na-anata ma na-ekwusa ozi ahụ. Ndi osu uzo nke Adventism ghotara ma debekwa n'akwukwo ndeko ohanenze echiche amuma nke ahiri amuma abuo

nke na-anochi anya nke mpuga na nke ime nke otu akuko ihe mere eme ahụ. Ihe atụ a ma ama nke itinye ukpuru a n'oru site n'aka ndi osu uzọ ahụ, n'echiche m, bu mgbe ha kpọtara na uka asaa nke Mkpughe na akara asaa nke Mkpughe bu akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha nke na-egosi akuko ime na akuko mpuga nke uka. Akara ndi ahụ na-anochi anya akuko mpuga; uka ndi ahụ, nke ime.

Ozi Ilaija nke Malakai, Mkpughe isi nke iri na anọ na nke iri na asato, na-akowaputa otu ozi ido aka na nti ikpeazu ahụ nke a na-akpokwa "Mkpughe nke Jizos Kraist" n'isi nke mbu nke Mkpughe. N'isi nke mbu, Chineke Nna nyere Kraist ozi ahụ, onye mesiri nye ya Gabriel, onye mesiri nye ya Jon, onye mesiri zigara ya uka di iche iche. Ozi Ilaija, tinyere ozi ndi e sere n'oninyo ha n'ime Mkpughe isi nke mbu, nke iri na anọ, na nke iri na asato, bu nnoo otu ozi ahụ.

Mmuo ndi amuma dikwa n'okpuru ndi amuma. N'ihu na Chineke abughi onye na-akpata ogha-aghara, kama O bu onye nke udo, dika o di n'ulo-nzuko niile nke ndi nsọ. 1 Ndi Korint 14:32, 33.

O bu mgbe niile otu ozi ahụ, n'ihu na "ndi amuma no n'okpuru ndi amuma." Okwu a sughariri dika "n'okpuru" n'amaokwu ndi ahụ putara, "ido n'okpuru; n'uzo nke onwe ya irube isi: - idi n'okpuru nrubeisi (onye na-erube isi), itinye n'okpuru, ido n'okpuru ruo, ibu (ma o bu ime ka o buru) onye no n'okpuru (nye, ruo), idi (ma o bu itinye) n'okpuru ochichi (nye, n'okpuru), ido onwe ya n'okpuru." Ndi amuma niile kwekorọ n'etiti onwe ha ma nokwa n'okpuru ibe ha, ma o bu na ozi ha nyere ga-emeputa ogha aghara.

Ihe oyiya amuma niile nke ozi ido aka na nti ikpeazu ahụ na-anochi anya otu ozi ahụ. O bu nzube nke Onyenwe anyi ka ndi a na-ewere dika "ndi amamihe" n'ihu ahụ banyere umu agboghọ iri ahụ, ndi a na-akpokwa "ndi amamihe" ndi "na-aghota" "iba uba nke ihe omuma" mgbe e meghere akwukwo Daniel; o bu uche nke Onyenwe anyi ka "ndi amamihe" mata ozi puru iche ahụ mgbe e meghere ya. A na-eme ka nnabata ahụ puta site n'itinye n'oru usoro omumu Akwukwo Nso nke e ji kpomkwem mata ya n'ime Akwukwo Nso n'onwe ya. A na-aruzu usoro ahụ n'ikweko na Aisaja iri abuo na asato site n'usoro nke ikpokota ahiri amuma di iche iche ndi na-ekwu maka otu isiokwu Akwukwo Nso onu, n'itinye ha n'akuku ibe ha n'usoro myirita, iji guzosie ike ihe omume amuma ziri ezi.

Ana m ario ka unu nwee ndidi ka anyi kwusi edemede a n'ebe a, anyi ga-aga n'ihu n'echiche ndi a n'edemede na-esonu.